

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501002 Geografia i ordenació del territori	OB	3	1

Professor de contacte

Nom: Abel Albet Mas

Correu electrònic: Abel.Albet@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

En el grup presencial, es requereix el compromís d'assistir de manera habitual a les sessions de classe i de participar-hi activament.

En el grup virtual, es requereix el compromís de seguir de manera habitual les sessions de classe i de participar-hi activament.

Per poder seguir l'assignatura es requereix poder llegir textos en català, castellà, anglès, francès i italià.

Objectius

Proposta acadèmica, científica, política i ètica:

L'assignatura consisteix en l'estudi de:

- els marcs fonamentals del pensament geogràfic des del naixement de la geografia moderna fins l'actualitat;
- l'epistemologia i la història de la geografia;
- les teories, conceptes i mètodes de la geografia;
- la geografia en tant que mirada crítica i dissident davant l'expressió espacial de la realitat social, política, econòmica i cultural.

Es busca assumir:

- el compromís crític i social de la geografia: les geografies crítiques com instrument d'interpretació i transformació del món;
- el compromís ètic davant les injustícies, desequilibris i desigualtats socials i espacials que el capitalisme i el neoliberalisme generen en la societat i en el món contemporanis;
- el posicionament polític davant actituds, principis i iniciatives espacials que es donen en relació al territori;
- la implicació social en la transformació del territori, en tant que ciutadans i en tant que científics;

- la capacitat de generar un discurs crític i propi davant la realitat territorial, i davant els discursos externs i dominants.

Competències

- Analitzar i explicar els esdeveniments del món actual des d'un punt de vista geogràfic.
- Dominar el coneixement teòric necessari per plantejar problemes geogràfics de manera integrada i combinar un enfocament generalista amb una anàlisi especialitzada.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Contrastar i comparar dades geogràfiques rellevants.
2. Elaborar un treball individual en el qual s'expliciti el pla de treball i la temporalització de les activitats.
3. Interpretar els esdeveniments del món actual a partir del coneixement del pensament geogràfic.
4. Participar en debats geogràfics respectant les opinions dels altres participants.
5. Plantejar problemes sobre la diversitat física, econòmica, social i cultural dels territoris aplicant coneixements de geografia regional.
6. Resoldre problemes de manera autònoma.

Continguts

Programa (molt) orientatiu

- Geografia, la ciència social dels llocs.
- La geografia clàssica i precientífica.
- La institucionalització de la geografia.
- El determinisme ambiental.
- La geografia regionalista francesa.
- La geografia teòrica-quantitativa.
- Les geografies crítiques i radicals.
- Les geografies anarquistes.
- La geografia humanística.
- La geografia en el context postmodern.
- Les geografies postmodernes: redefinint "l'altre" (gènere, orientalisme, postcolonialisme).
- Les geografies postmodernes: redefinint la cultura, els llocs i els paisatges.

- La geografia contemporània a Catalunya i a Espanya.
- Els geògrafs i les geògrafes i la seva activitat professional.
- Geografia i ensenyament.

- Geografia i ideologia; el posicionament de les geografies crítiques.
- Activisme i dissidència; el compromís crític i social de la geografia.
- Justícia espacial i responsabilitat territorial
- Cartografies crítiques.
- Geopolítiques crítiques.
- Reptes ambientals.
- Moviments socials urbans, okupacions, ZTA, el comú.
- La crisi i el pensament espacial crític.

El programa definitiu i efectivament vàlid de l'assignatura es repartirà durant la primera sessió de classe del curs.

Metodologia

Estructura del curs

Les classes presencials són "teòriques" (exposició per part del professor) i "pràctiques" (lectures, debats en fòrum a partir de textos).

Al Moodle de la UAB s'hi localitza documentació i informació imprescindible per al desenvolupament de l'assignatura, tant pel que fa als aspectes organitzatius de l'assignatura com en relació als continguts temàtics de la mateixa. És important tenir-hi accés sovint.

Eventuals estratègies d'ensenyament-aprenentatge desenvolupades pel professor:

- docència en classes magistrals;
- organització de les sessions de fòrum i debat;
- impartició de sessions de pràctiques;
- proposta i guiatge en lectures obligatòries;
- tutories dels treballs;
- desenvolupament de casos;
- eventualment, participació de conferenciant externs;
- eventualment, sortides de camp i visites a exposicions;
- eventualment, sortides de camp i visites a exposicions.

Activitats que, previsiblement, realitzaran els/les alumnes:

- assistència/seguiment ineludible a les sessions de classe;
- participació necessària en les sessions de fòrum i debat;
- participació necessària en les sessions de pràctiques;
- lectura sistemàtica de textos obligatoris; presentació de resums i ressenyes;
- assistència a les eventuais sortides de camp i les visites a exposicions;
- desenvolupament d'un assaig breu (escrit, individual, tutoritzat pel professor);
- preparació i presentació pública (oral, en grup, tutoritzat pel professor) d'un fòrum de debat sobre una temàtica relacionada amb el pensament geogràfic;
- realització d'una prova escrita o oral.

Per imposició, la guia docent d'aquesta assignatura inclou la fórmula d'esmentar unes "competències", "hores", "activitats formatives" i "resultats d'aprenentatge", tot i que no s'adiu amb els criteris del professor.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	50	2	3, 5
Tipus: Supervisades			
Classes pràctiques	25	1	1, 2, 3, 4, 5, 6
Tipus: Autònomes			
Classes pràctiques	25	1	2, 6

Avaluació

Avaluació i reavaluació

Avaluació de les classes teòriques:

- Assaig creatiu breu d'iniciació a la recerca. Treball escrit individual. [L'avaluació valorarà l'expressió adequada, la coherència en el desenvolupament, el maneig de bibliografia, l'originalitat, etc.].
- Prova individual. [L'avaluació valorarà l'assimilació de coneixements, la capacitat d'anàlisi, de síntesi i d'interpretació].

Avaluació de les classes pràctiques:

- Fòrum de debat temàtic a partir de les lectures proposades. Treball col·lectiu (oral i escrit) dirigit per dos/dues o tres ponents seguint el calendari establert en la primera sessió de classe. Un cop presentada la seva ponència, els/les ponents tindran una setmana per entregar-la en format escrit o gràfic (improrrogable). [L'avaluació valorarà la preparació -incloent tutories amb el professor-, la realització i la presentació oral -en grup- del fòrum de debat, l'expressió oral correcta i adequada, el maneig de bibliografia, la feina en equip, la presentació gràfica dels resultats].

- Resum escrit de cadascuna de les lectures obligatòries. Treball individual. Cal entregar un mínim de resums. [L'avaluació valorarà la capacitat de síntesi i de captació-abstracció de les idees principals; es valorarà, de manera especial, la presència, l'actitud, la participació i les aportacions en els debats de classe fets a partir de les lectures].

Per poder ser avaluat/da cal haver entregat-presentat totes les parts avaluables, haver assistit a un mínim del 75 % de les sessions de classe i haver participat activament en les sessions de classe i de fòrum-debat. La no presentació d'alguna de les parts avaluables comportarà un "No avaluat/da" com nota final.

Tal com afirma el "Protocol de reavaluació de la Facultat de Filosofia i Lletres", per poder ser reavaluat/da cal haver-se presentat a totes les parts avaluables i tenir aprovades les parts corresponents a les classes pràctiques (fòrum de debat i resums de lectures). Només podran ser reavaluables l'assaig creatiu i la prova individual. En la reavaluació la nota màxima global serà un 5. La reavaluació no servirà, en cap cas, per "millorar nota". La data per fer aquesta reavaluació serà la que proposarà, en el seu moment, la Facultat.

Els criteris d'avaluació definitius i efectivament vàlids es donaran a conèixer durant la primera sessió de classe del curs.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assaig creatiu breu d'iniciació a la recerca	20%	20	0,8	1, 2, 3
Fòrum de debat a partir de les lectures proposades	20%	5	0,2	3, 4, 5
Prova individual	40%	5	0,2	3, 6
Resum escrit de cadascuna de les lectures proposades i participació a classe	20%	20	0,8	3, 4

Bibliografia

Algunes pistes bibliogràfiques generals:

AITKEN, Stuart; VALENTINE, Gill (eds.) (2006). *Approaches to Human Geography*. Londres: Sage.

ALBET, Abel; BENACH, Núria (2012). Doreen Massey. *Un sentido global del lugar*. Barcelona: Icària.

ALEGRE, Pau (ed.) (2012). Paul Vidal de la Blache: *geografia general i regional*. L'obra a *Annales de Géographie* (1891-1919). Barcelona: Societat Catalana de Geografia.

ALFARO, María Belén (et alii) (eds.) (2014). *Desafíos de la geografía. Teorías, métodos y perspectivas*. Santa Fe: Universidad Nacional del Litoral.

ALLEMAND, Sylvain (dir.) (2007). *Comment je suis devenu géographe*. París: Le Cavalier Bleu.

ALLEN, John; MASSEY, Doreen (eds.) (1995). *Geographical worlds*. Milton Keynes-Oxford: The Open University Press-Oxford University Press.

ARFUR, Leonor (coord.) (2005). *Pensar este tiempo. Espacios, afectos, pertenencias*. Buenos Aires: Paidós.

ARNAU, Xavier (et alii) (2007). *Ciència i compromís social. Élisée Reclus (1830-1905) i la geografia de la llibertat*. Barcelona: Residència d'Investigadors CSIC-Generalitat de Catalunya.

- BAGNASCO, Arnaldo (et alii) (2009). *Le frontiere della geografia*. Novara: UTET.
- BAILLY, Antoine; FERRAS, Robert (1997). *Éléments d'épistémologie de la géographie*. París: Armand Colin.
- BENACH, Núria (2012). Richard Peet. *Geografía contra el neoliberalismo*. Barcelona: Icària.
- BENACH, Núria; ALBET, Abel (2010). Edward W. Soja. *La perspectiva postmoderna de un geógrafo radical*. Barcelona: Icària.
- BENKO, Georges; STROHMAYER, Ulf (eds.) (2004). *Human Geography. A History for the 21st Century*. Londres: Arnold.
- BLUNT, Alison; WILLS, Jane (2000). *Dissident geographies. An introduction to radical ideas and practice*. Londres: Guilford Press.
- BRUNET, Roger; FERRAS, Robert; THÉRY, Hervé (1992). *Les mots de la géographie. Dictionnaire critique*. Montpelhièr-París: RECLUS-La Documentation Française.
- CAPEL, Horacio (1981). *Filosofía y ciencia en la Geografía contemporánea. Una introducción a la geografía* [Nueva edición ampliada]. Barcelona: Serbal [2012].
- CAPRON, Guénola (et alii.; eds.) (2011). *La geografía contemporánea y Elisée Reclus*. Mèxic DF: Publicaciones de la Casa Chata.
- CASTRO, Iná Elias de; GOMES, Paulo Cesar da Costa; CORRÊA, Roberto Lobato (2012). *Olhares geográficos: modos de ver e viver o espaço*. Rio de Janeiro: Bertrand Brasil.
- CLAVAL, Paul (2001). *Épistémologie de la géographie*. París: Nathan.
- CLOKE, Paul (et alii) (2004). *Practising Human Geography*. Londres: Sage.
- CLOKE, Paul; CRANG, Philip; GOODWIN, Mark (eds.) (1999). *Introducing Human Geographies*. Londres: Arnold.
- CLOKE, Paul; CRANG, Philip; GOODWIN, Mark (eds.) (2004). *Envisioning Human Geographies*. Londres: Arnold.
- CLOKE, Paul; JOHNSTON, Ron (eds.) (2005). *Spaces of Geographical Thought*. Londres: Sage.
- CORNA PELLEGRINI, Giacomo (2007). *Geografia diversa e preziosa. Il pensiero geografico in altri saperi umani*. Roma: Carocci.
- COVERLEY, Merlin (2006). *Psychogeography*. Londres: Pocket Essentials [trad. cast.: *Psicogeografía*. Madrid: Carpe Noctem, 2014].
- CRANG, Mike; THRIFT, Nigel (eds.) (2000). *Thinking space*. Londres: Routledge.
- CRESSWELL, Tim (2004). *Place. A short introduction*. Londres: Blackwell.
- CRESSWELL, Tim (2013). *Geographic Thought. A Critical Introduction*. Chichester: Wiley-Blackwell.
- DARDEL, Éric (1952). *L'Homme et la Terre. Nature de la réalité géographique*. París: Presses Universitaires de France. [trad.cast.: *El Hombre y la Tierra. Naturaleza de la realidad geográfica*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2013].
- DAVIDSON, Joyce; BONDI, Liz; SMITH, Mick (eds.) (2005). *Emotional Geographies*. Aldershot: Ashgate.
- De VECCHIS, Gino; PALAGIANO, Cosimo (dirs.) (2003). *Le parole chiave della geografia*. Roma: Carocci.
- DELGADO-MAHECHA, Ovidio (2003). *Debates sobre el espacio en la geografía contemporánea*. Bogotá: Universidad Nacional de Colombia.

- DORLING, Danny & LEE, Carl (2016). *Geography*. Londres: Profile.
- FEATHERSTONE, David (2008). *Resistance, Space and Political Identities. The Making of Counter-Global Networks*. Chichester: Wiley-Blackwell.
- FEATHERSTONE, David; PAINTER, Joe (eds.) (2013). *Spatial Politics. Essays for Doreen Massey*. Chichester: Wiley-Blackwell.
- GARCÍA HERRERA, Luz Marina; SABATÉ, Fernando (2015). Neil Smith. *Regeneración urbana y desarrollo desigual*. Barcelona: Icaria.
- GLACKEN, Clarence J. (1967). *Traces in the Rhodian shore*. Berkeley: University of California Press [trad. cast.: *Huellas en la playa de Rodas*. Barcelona: Serbal; 1996].
- GREGORY, Derek (1994). *Geographical Imaginations*. Cambridge: Blackwell.
- GREGORY, Derek; JOHNSTON, Ronald J.; PRATT, Geraldine; WATTS, Michael; WHATMORE, Sarah (eds.) (2009). *The Dictionary of Human Geography*. Londres: Wiley-Blackwell [5a ed.].
- HAESBERT, Rogério; NUNES-PEREIRA, Sergio; RIBEIRO, Guilherme (dirs.) (2012). *Vidal, Vidais. Textos de geografia humana, regional e política*. Rio de Janeiro: Bertrand Brasil.
- HARRISON, Stephan; PILE, Steve; THRIFT, Nigel (eds.) (2004). *Patterned Ground. Entanglements of Nature and Culture*. Londres: Reaktion Books.
- HARVEY, David (1989). *The Condition of Postmodernity*. Londres: Blackwell.
- HARVEY, David (2001). *Spaces of Capital. Towards a Critical Geography*. Edinburgh: Edinburgh University Press [trad. cast.: *Espacios del capital. Hacia una geografía crítica*. Madrid: Akal, 2007].
- HARVEY, David (2014). *Seventeen Contradictions and the End of Capitalism*. Londres: Profile [trad. cast.: *17 contradicciones y el fin del capitalismo*. Quito: Instituto de Altos Estudios Nacionales del Ecuador, 2014].
- HIERNAUX, Daniel; LINDÓN, Alicia (eds.) (2007). *Tratado de geografía humana*. Rubí: Anthropos.
- HOLLOWAY, Lewis; HUBBARD, Phil (2001). *People and Place. The extraordinary geographies of everyday life*. Harlow: Prentice Hall.
- HOLLOWAY, Sarah L.; RICE, Stephen P.; VALENTINE, Gill (eds.) (2003). *Key Concepts in Geography*. Londres: Sage.
- HOLT-JENSEN, Arild (1988). *Geography. History and concepts*. [trad. cast.: *Geografía. Historia y Conceptos*. Barcelona: Vicens Vives; 1992].
- HUBBARD, Phil; KITCHIN, Rob; BARTLEY, Brendan; FULLER, Duncan (2002). *Thinking Geographically. Space, Theory and Contemporary Human Geography*. Londres: Continuum.
- HUBBARD, Phil; KITCHIN, Rob; VALENTINE, Gill (2004). *Key Thinkers on Space and Place*. Londres: Sage.
- HUBBARD, Phil; KITCHIN, Rob; VALENTINE, Gill (2008). *Key Texts in Human Geography*. Londres: Sage.
- JOHNSTON, Ronald J.; GREGORY, Derek; PRATT, Geraldine; WATTS, Michael (eds.) (2000). *The Dictionary of Human Geography*. Londres: Blackwell [4a ed.].
- JOHNSTON, Ronald J.; SIDAWAY, James D. (2004, 6a ed.). *Geography and Geographers: Anglo-American Human Geography since 1945*. Londres: Arnold.
- LEFEBVRE, Henri (1974). *La production de l'espace*. París: Anthropos [trad. cast.: *La producción del espacio*. Madrid: Capitán Swing, 2013].

- LINDÓN, Alícia; HIERNAUX, Daniel (dirs.) (2010). Los giros de la geografía humana. Desafíos y horizontes. Rubí: Anthropos.
- LINDÓN, Alícia; HIERNAUX, Daniel (dirs.) (2010). Geografías de lo imaginario. Rubí: Anthropos.
- LIVINGSTONE, Davis N. (2003). Putting Science in its Place. Geographies of Scientific Knowledge. Chicago: The University of Chicago Press.
- LUSSAULT, Michel (2007). L'Homme spatial. La construction sociale de l'espace humain. Paris: Seuil [trad.cast.: El hombre espacial. La construcción social del espacio humano. Buenos Aires: Amorrortu, 2015].
- MASSEY, Doreen (2005). For Space. Londres: Sage.
- MATTHEWS, John A.; HERBERT, David T. (2008). Geography. A very short introduction. Oxford: Oxford University Press.
- MATTHEWS, John A.; HERBERT, David T. (eds.) (2004). Unifying Geography. Common Heritage, Shared Future. London: Routledge.
- MENDOZA, Cristóbal (ed.) (2008). Tras las huellas de Milton Santos. Una mirada latinoamericana a la geografía humana contemporánea. Rubí: Anthropos.
- MIRANDA, José A. (2015). Sobre la distancia y las implicaciones sociales, materiales e ideológicas de la comprensión acelerada del mundo. Madrid: La Neurosis o Las Barricadas.
- MITCHELL, Don (2000). Cultural geography. A Critical Introduction. Oxford: Blackwell.
- MONTOYA G., Jhon Williams (ed.) (2009). Lecturas en teoría de la geografía. Bogotá: Universidad Nacional de Colombia.
- MOREIRA, Ruy (2006). Para onde vai o pensamento geográfico? Por uma epistemologia crítica. São Paulo: Contexto.
- NEVE, Mario (2004). Itinerari nella geografia contemporanea. Roma: Carocci.
- NOGUÉ, Joan (2008). Entre paisajes. Barcelona: Àmbit.
- NOGUÉ, Joan; ROMERO, Joan (eds.) (2006). Las otras geografías. València: Tirant lo Blanc.
- ORTEGA, José (2000). Los horizontes de la geografía. Teoría de la geografía. Barcelona: Ariel.
- ORTEGA, José (2004). "La geografía para el siglo XXI" in José Romero (ed.) Geografía Humana. Procesos riesgos e incertidumbres en un mundo globalizado. Barcelona: Ariel; pp. 25-53.
- PEET, Richard (1998). Modern geographical thought. Oxford: Blackwell.
- PEREC, Georges (1974). Espèces d'espaces. París: Galilée [trad. cast.: Especies de espacios. Barcelona: Montesinos; 1999].
- PRYKE, Michael; ROSE, Gillian; WHATMORE, Sarah (eds.) (2003). Using Social Theory. Thinking through Research. Londres: Sage.
- QUESADA, Rodrigo (2015). Eliseo Reclus. Geógrafo anarquista. Santiago de Chile: Eleuterio.
- ROUGERIE, Gabriel (2000). L'homme et son milieu. L'évolution du cadre de vie. París: Nathan.
- SALA, María; BATALLA, Ramon J. (1999). Teoría y métodos en geografía física. Madrid: Síntesis.
- SANTOS, Milton (1978). Por uma geografia nova. Da crítica da geografia a uma geografia crítica. São Paulo: Hucitec [trad. cast.: Por una geografía nueva. Madrid: Espasa Calpe; 1990].

SOJA, Edward (1989). *Postmodern Geographies. The Reassertion of Space in Critical Social Theory*. Londres: Verso.

SOJA, Edward (2010). *Seeking Spatial Justice*. Minneapolis: University of Minnesota Press [trad. cast.: *En busca de la justicia espacial*. València: Tirant Humanidades, 2014].

TUAN, Yi-Fu (1999). *Who am I? An Autobiography of Emotion, Mind and Spirit*. Madison: University of Madison [trad. cast.: *¿Quién soy yo? Una autobiografía de la emoción, la mente y el espíritu*. Barcelona: Melusina; 2004].

TUAN, Yi-Fu (2013). *Romantic Geography. In search of Sublime Landscape*. Madison: University of Madison [trad. cast.: *Geografía romántica. En busca del paisaje sublime*. Madrid: Biblioteca Nueva; 2015].

UNWIN, Tim (1992). *The place of Geography*. London: Longman [trad. cast.: *El lugar de la Geografía*. Madrid: Cátedra; 1995].

La bibliografia definitiva i efectivament vàlida es donarà a conèixer durant la primera sessió de classe del curs.

Per a cada tema del programa el professor facilitarà una bibliografia específica.